

- Kinsey, Alfred et.al.(1948): *Sexual behavior in the human male* Philadelphia 1948.
— (1953): *Sexual behavior in the human female* Philadelphia 1953.
- Krafft-Ebing, Richard von(1914 [1886]): *Psychopathia sexualis, mit besonderes Berücksichtigung der conträren Sexualempfindung* Stuttgart 1914.
- Lützen, Karin (1995) "La mise en discours and silences in research on the history of sexuality" i Parker, R.G och Gagnon, J (red.): *Conceiving sexuality: approaches to sexresearch in a postmodern world* London 1995
- Malinowski, Bronislaw (1929): *The sexual life of savages in north-western Melanesia* London 1929.
- Masters, William och Johnson, Virginia (1966): *Human Sexual Response* Boston 1966.
— (1981): *Ny syn på homosexualitet* Stockholm 1981.
- Mead, Margaret (1977 [1928]): *Coming of age in Samoa: a study of adolescence and sex in primitive societies* Harmondsworth 1977.
- Nilsson, Arne (1994): "'Såna' och 'riktiga karlar'. Om manlig homosexualitet i Göteborg kring andra världskriget." i Ulla Björnberg et al. red.: *Janus & Genus* Stockholm 1994.
- O'Connell Davidson, Julia och Layder, Derek (1994): *Methods, sex and madness* London 1994.
- Parker, Richard G. (1991): *Bodies, pleasures and passions: sexual culture in contemporary Brazil*. Boston 1991.
- Plummer, Ken (1995): *Telling sexual stories: power, change and social worlds* London 1995.
- Prieur, Annick (1994): *Iscenesettelser av kjønn. Transvestitter og macho-menn i Mexico* by Oslo 1994.
— (1997): *Memo's house, Mexico City: on transvestites, queens and Machos* Chicago 1997.
- Sætre, Marianne; Holter, Harriet; Jebsen, Ellen: *Tvang til seksualitet. En undersøkelse av seksuelle overgrep mot barn* Oslo 1986.
- Søndergaard, Dorthe Marie (1996): *Tegnet på kroppen* København 1996.
- Weeks, Jeffrey (1989): *Sexuality* London 1989.

Annick Prieur er dr. polit. i sosiologi fra Universitetet i Oslo. Blant hennes forskningsarbeider er studier av kunder hos prostituerte, av homoseksuelle menn og aids og av meksikanske transvestitter og deres partnere. Hun holder nå på med en undersøkelse av unge innvandrere i Norge. Hun arbeider ved forskningsinstituttet NOVA i Oslo og ved Centre de Sociologie Européenne i Paris.

Sexuality and gender in a cultural perspective

A survey of sexuality and sex in a cultural perspective. Prieur views sex and sexuality as something that is not primarily based on biology and nature, something that is not permanent and unambiguous, but something that is to a great degree socially molded. On the basis of studies of Mexican transvestite prostitutes she describes the various shifting sexual roles with regard to heterosexual and homosexual behavior that can be distinguished among the Mexican men. In conclusion, she points out that, in contrast to the post-modern sex theories, that the Mexican transvestites' alterations of their own bodies do not indicate that the body and biology are unimportant but, quite to the contrary, how decisive they are.

Benny Henrikssons minnesbibliotek

Den 25 oktober 1996 på eftermiddagen invigdes Benny Henrikssons minnesbibliotek i Institutionen för socialt arbetes lokaler på Samvetet vid Göteborgs Universitet. Boksamlingen står vackert samlad i vitrinskåp runt en sittplats med några bord och stolar. Rummet har en avskild karaktär trots att det förenar två korridorer på institutionen.

Sven-Axel Månsson, professor i socialt arbete, hade ordnat så att forskaren vid Institutionen för socialt arbete, Benny Henrikssons kvarlämnade bibliotek fått en plats. Benny Henriksson hade donerat sina böcker till ett bibliotek. Denna donation hade äntligen kommit i hamn.

Benny Henriksson var en av våra mest kända forskare kring homosexualitet och hiv. Han hade doktorerat på en avhandling ett och ett halvt år innan bibliotekets öppnande. Avhandlingen hette *Risk Factor Love - Homosexuality, sexual interaction and HIV-prevention*. Ett halvår efter disputationen dog Benny Henriksson i aids. Avhandlingen var mycket välgjord och har nu, två år efter publiceringen, rönt uppmärksamhet i USA som ett banbrytande arbete.

Benny Henrikssons boksamling speglar hans intresseområden väl. Han var engagerad i ungdomsforskning och skrev böcker och artiklar i detta ämne. Böckerna kring ungdomens situation utgör en viktig del av hans bibliotek. Han var också intresserad av Latinamerika och skrev även om detta. Om denna världsdelen finns ett stort antal volymer. Ett tredje område var hans starka intresse för sociologisk teoribildning. Här finns flera av de stora sociologernas verk representerade. Ett fjärde område var hans utmärkta samling av böcker i forskning om homosexualitet. Här finns en mycket värdefull samling. Den representerar den forskningsinriktning som var Bennys. Han var intresserad av levnadsberättelser och muntlig historia. Det finns mycket att läsa om just detta.

Förutom dessa fyra stora områden fanns också ett intresse för voodoo och mystik. Det kan till en början verka något förvånande med tanke på den rationalitet som kännetecknade Benny Henrikssons skrivsätt. Men kanske är det så att en riktigt stor forskare också måste ha kontakt med det ickerationella för att få god balans i sitt skrivande. I vilket fall publicerade han aldrig något i detta ämne.

Bennys stora kontaktnät och hans energiska arbete för forskning kring homosexualitet gör hans kvarlämnade boksamling och det bibliotek det utgör, till en utmärkt bas för en verksamhet med inriktning på forskning kring kvinnlig och manlig homosexualitet. En biblioteksgrupp har bildats som har till uppgift att skapa seminarier och inköpta böcker till biblioteket. Gruppen består av Sven-

Axel Månsson, Margareta Svensson, Margareta Bäck-Wiklund, Arne Nilsson, Lisbeth Stenberg och undertecknad. Vi skall tillsammans se till att en verksamhet kommer till stånd med biblioteket som bas.

Att biblioteket överhuvud kunde komma till stånd kan tacksamt tillskrivas Torsten A. A. Amundsons fond, vilken förvaltas av Kungliga Vetenskapsakademien, Centralförbundet för socialt arbete, Föreningen för forskning i socialt arbete (FORSA-Väst) samt enskilda bidragsgivare. Även i fortsättningen måste vi räkna på dessa fonders pekuniära bistånd. Dessutom bör HSFR kunna bidra med pengar.

Den 25 oktober, invigningsdagen, var Annick Prieur inbjuden att hålla ett föredrag om Sexualitet och kön i ett kulturellt perspektiv. Annick Prieur var en av Benny Henrikssons många forskarvänner. Öppningen av biblioteket blev en fin och minnesvärd stund. Ett femtiotal personer var närvarande vid snittarna och skålarerna. Sven-Axel Månsson satte upp en liten minnesplakett med bidragsgivarnas namn och de närvarande kunde minnas Benny och hans intensiva men alltför korta forskargärning.

Jan Magnusson

Ideologi eller vetenskap?

Kring debatten mellan konstruktivism och essentialism

Göran Söderström

Iden moderna gay-rörelsen och forskningen kring homosexualitet har debatten mellan socialkonstruktivister och s.k. essentialister spelat en mycket stor roll. I denna artikel kommer jag att försöka kritiskt redovisa de olika ståndpunkterna inom konstruktivismen och närliggande förklarings teorier.

Stämplingsteorin (Labeling)

Zoologen Alfred Kinsey, som i sin revolutionerande undersökning av den amerikanske mannens sexualvanor 1938-53 kunde redovisa att hela 26 procent av de intervjuade hade haft homosexuella kontakter eller reaktioner efter puberteten, såg homosexuellt beteende som en naturlig variation som kan förekomma hos alla människor. Han sökte förklaring till manifest homosexualitet i samhällets reaktion på tillfällig homosexuell aktivitet:

En av de faktorer som i hög grad bidrar till utvecklandet av exklusivt homosexuella levnadshistorier är den bannlysning samhället utövar mot den som upptäcks ha haft kanske inte mer än en tillfällig erfarenhet. Gymnasisten blir sannolikt relegerad från skolan och, om det är i en småstad, nästan säkert driven från stan. Hans chanser att få heterosexuella kontakter är kolossalt reducerade efter detta offentliga avslöjande och han tvingas in i andra homosexuella individers sällskap bland vilka han slutligen själv utvecklar ett exklusivt homosexuellt mönster. (Kinsey & al 1948 s 663 [sv uppl 1949 s 678], cit. Kenneth Plummer, "Building a sociology of homosexuality" i *The making of the modern homosexual* 1981).

Kinseys förklaringsmodell kan idag förefalla roande naiv, eftersom erfarenhetsmässigt endast ett mycket litet fåtal manifest homosexuella blivit offentligt utpekade i ungdomen. Hans tankegångar togs emellertid senare upp av andra forskare på ett mera teoretiskt sätt. En av de första var Edwin Lemert (1951). Lemert anser att såväl en persons uppfattning av sig själv som hans beteende är avhängigt av den etikett eller stämpel som hans omgivning påbördar honom. Teorin vidareutvecklades av Howard Becker i studien *Outsiders: studies in the sociology of deviance* (1963). Becker refereras utförligt av Per Arne Håkansson i hans doktorsavhandling *Längtan och livsform* (1987 s 28 f). Enligt Becker är det först när en handling uppfattas och behandlas som ett normbrott av andra som det är ett avvikande beteende. Han tar upp tre orsaker till befästande av ett